

ת"פ 3517/04/16 - פרקליטות מחוז מרכז - פלילי נגד שלמה סעידיאן

בית משפט השלום ברמלה

ת"פ 3517-04-16 פרקליטות מחוז מרכז - פלילי נ'
סעידיאן

בפני כב' השופט ד"ר עמי קובו, סגן הנשיאה
בעניין: פרקליטות מחוז מרכז - פלילי

המאשימה

נגד

שלמה סעידיאן

הנאשם

ב"כ המאשימה: עו"ד ינאי גורני

ב"כ הנאשם: עוה"ד נס בן נתן ושני מורן

גזר דין

רקע

1. הנאשם הורשע בהתאם להודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן בעבירות כדלקמן:

אישומים ראשון עד חמישי:

א. **ייחוד עיסוק**, עבירה לפי תקנה 3 ו-52 לפקודת רופאי השיניים [נוסח חדש], התשל"ט-1979 (להלן: "פקודת רופאי השיניים").

ב. **מתן טיפול רפואי בפזיזות או ברשלנות**, עבירה לפי סעיף 338(7) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "החוק").

אישומים שישי עד עשרים ואחד:

א. **ייחוד עיסוק**, עבירה לפי תקנה 3 ו-52 לפקודת רופאי השיניים.

2. על-פי המתואר בעובדות כתב האישום המתוקן, הנאשם הנו טכנאי שיניים בהסמכתו, ואין לו רישיון לעסוק ברפואת שיניים. החל מיום 12.3.09 ועד ליום 12.3.14 טיפל הנאשם ב- 21 מטופלים שונים וביצע במספר רב של הזדמנויות טיפולי שיניים שונים, תמורת תשלום, תוך שגרם לחלקם נזקים קשים.

3. הצדדים הגיעו להסדר טיעון, במסגרתו הנאשם הודה והורשע בכתב האישום המתוקן. הצדדים עתרו במשותף לעונש של 5 חודשי מאסר בפועל שיכול וירוצו בעבודות שירות, מאסר על תנאי ופיצוי למתלוננים שגובהו יקבע לפי שיקול דעת בית המשפט.

ראיות לעונש

עמוד 1

4. עדותה של הגברת מרים חוגג, עדת תביעה מספר 4 - העידה על הנזק שנגרם לשיניה, על העלויות של תיקון הנזקים וכן על הפיצוי שקיבלה מהנאשם, אשר לטענתה אינו מכסה את הנזקים שנגרמו לה.
5. **ת/1** - תצהיר נפגעת העבירה מרים חוגג, בו מסרה כי בעקבות הטיפול נגרמו לה נזקים נפשיים ופיזיים. בעקבות מעשיו של הנאשם נותרה במשך 4 שנים ללא שיניים בפיה, נגרמו לה הפסדי ימי עבודה. בעקבות הנזקים שנגרמו לה בפה, פנתה לקליניקה אחרת ושלמה 100,000 ש"ח על טיפולים וניתוחים.
6. **נ/1** - טבלת תשלומי פיצויים, שבה מופיעים כלל המטופלים, הסכום ששילמו עבור הטיפול, הפיצוי שקיבלו מהנאשם, ככל שקיבלו, והערות נוספות המעידות על הקשר בין הצדדים.
7. **נ/2** - תביעתה של עדה תביעה מספר 4, אשר נמחקה לאחר שקיבלה את הפיצויים מהנאשם.
8. **נ/3** - פרסומים שליליים על הנאשם במקומונים.

טיעוני הצדדים

9. לטענת ב"כ המאשימה, עו"ד לירן ממון, הנאשם יליד 1968, נעדר עבר פלילי, הודה במסגרת הסדר טיעון בכתב האישום המתוקן והצדדים עותרים במשותף לעונש של 5 חודשי עבודות שירות. הענישה המוסכמת עולה בקנה אחד עם הענישה הנוהגת בעבירות מסוג זה ומשכך מתבקש בית המשפט לאמץ את ההסדר. באשר לפיצויים, הנאשם החל לפצות חלק מנפגעי העבירה עוד בשלבים המוקדמים. חלק מנפגעי העבירה קיבלו פיצויים, בין היתר, בכדי להשיב את המצב מבחינה בריאותית למצב תקין. בנוסף על כך, כל נפגעי העבירה הם מטופלים שבוצעו בהם מעשים שלא בהסכמתם, גם אם לא הצביעו על נזק קונקרטי. הנפגעים יכולים להיות מפוצים גם בהליך אזרחי וגם בהליך הפלילי. לפיכך עתרה ב"כ המאשימה להשית על הנאשם 5 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות וכן פיצוי לטובת המתלוננים על פי הנזק שנגרם להם.
10. לטענת ב"כ הנאשם, עוה"ד נס בן נתן ושני מורן, הנאשם לא התחזה לרופא. המתלוננים ידעו כי הוא אינו רופא, אלא טכנאי שיניים. בנוסף לנאשם, נכח רופא בקליניקה וחלק מהטיפולים נעשו על ידי הרופא. הנאשם חרג וביצע דברים שאסור לו לעשות. יש בתיק 21 מתלוננים, לחלקם נגרם נזק ואלו פוצו באופן מלא לשביעות רצונם בהליכים אזרחיים, למעט המתלוננת באישום 21, עמה מתנהלים הליכים אזרחיים מתקדמים. לחלק השני של המתלוננים (באישומים 3, 20-7) לא נגרם נזק, לא על פי כתב האישום ולא על פי דבריהם ולכן אין מקום לפצותם. פיצוי בהליך הפלילי הוא סמלי בלבד, והמקום לברר את הדברים לעומק זה בהליך האזרחי. מדובר בנאשם ששהה מאחורי סורג ובריש במשך שבוע, דבר שהיה טראומתי עבורו. הנאשם היה דמות די ידועה בעירו ולאחר המקרה סבל מפרסומים במקומונים ומהכפשות. נגד הרופא שעבד עמו במקום לא הוגש כתב אישום. היום הנאשם עזב את המקום, משכיר את הקליניקה לרופאים. לנאשם שלושה ילדים, והוא לא יכול לעבוד כי שמו הטוב נפגע בצורה קשה ולכן מבקש להתחשב בפן הכלכלי. לפיכך, עתר ב"כ הנאשם לכבד את הסדר הטיעון, להימנע מהטלת פיצויים לטובת המתלוננים אשר לא ניזוקו ולטובת אלו שכבר פוצו בהליך האזרחי, ובעניינה של המתלוננת היחידה שטרם פוצתה לקבוע פיצוי סמלי.

11. הצדדים הגיעו להסדר טיעון, לפיו על הנאשם יושת עונש מאסר בן 5 חודשים לריצוי בעבודות שירות לצד מאסר על תנאי ופיצויים. עם זאת, נחלקו ביניהם באשר לגובה הפיצוי וכן בשאלה למי מהמתלוננים יש להעניק פיצוי וזאת נוכח העובדה שחלק מהמתלוננים כבר פוצו במסגרת הליכים אזרחיים וחלק מהמתלוננים כלל לא טענו כי נגרם להם נזק.
12. היות שהעבירות בתיק זה הן חלק מאותה מסכת עבריינית הרי שיש לראותן **כאירוע אחד. הערך החברתי** שנפגע הינו האוטונומיה של הפרט, ומידת הפגיעה בו הנה ברף משמעותי. הנאשם טיפל במתלוננים אשר באו לקבל טיפול שיניים כאשר הוא אינו מורשה לכך ואינו מוסמך לבצע את הפעולות שביצע בהם. בחלק מהמקרים הטיפול הרפואי בוצע בדרך רשלנית שיש בה כדי לגרום חבלה (אישומים 1-5). כתוצאה מכך גרם לחלק מהם נזקים. בתיקים מסוג זה הוטלו עונשים הנעים החל מצו של"צ ועד למספר חודשי מאסר בפועל (ראה ת"פ (עכו) 20653-01-12 **מדינת ישראל נ' מתתיה** (31.12.13); בת"פ 14644-07-09 **מדינת ישראל נ' פרי** (11.4.10); ת"פ (עכו) 1561-08 **מדינת ישראל נ' גאזי ריאן** (8.3.11); ת"פ 44252-05-13 **מדינת ישראל נ' הלוי** (17.9.14); ת"פ (רשל"צ) 45793-02-10 **מדינת ישראל נ' אברהמי** (8.3.12)). לפיכך מתחם העונש ההולם הינו החל ממספר חודשי מאסר בעבודות שירות ועד לשנת מאסר בפועל.
13. סבורני כי הסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים ראוי ועומד במתחם העונש ההולם ומשכך יש לכבדו.

סוגיית הפיצויים

14. המחלוקת המרכזית בין הצדדים נגעה לסוגיית הפיצויים. **בהקשר זה מתעוררת השאלה האם ניתן לקבוע פיצוי בהליך פלילי עבור מתלוננים שלא הצביעו על נזק מוחשי. סבורני כי התשובה לשאלה זו היא חיובית. בנוסף לכך, מתעוררת השאלה האם ניתן לפסוק פיצוי למתלוננים אשר כבר זכו לקבל פיצוי מהנאשם בהליך אזרחי. סבורני כי התשובה לשאלה זו הינה, ככלל, שלילית.**
15. סעיף 77 לחוק העונשין קובע את סמכות בית-המשפט בהליך הפלילי לפסוק פיצויים לנפגעי העבירה, כדלקמן:
- "(א) הורשע אדם, רשאי בית המשפט לחייבו, בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם שניזוק על ידי העבירה סכום שלא יעלה על 258,000 שקלים חדשים לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו.
- (ב) קביעת הפיצויים לפי סעיף זה תהא לפי ערך הנזק או הסבל שנגרמו, ביום ביצוע העבירה או ביום מתן ההחלטה על הפיצויים, הכל לפי הגדול יותר.
- (ג) לענין גביה, דין פיצויים לפי סעיף זה כדין קנס; סכום ששולם או נגבה על חשבון קנס שיש בצדו חובת פיצויים, ייזקף תחילה על חשבון הפיצויים.
- (ד) הורה בית משפט כי פיצוי שהנאשם חויב בו לפי סעיף זה ישולם לשיעורין, והנאשם לא שילם את אחד התשלומים במועדו, תעמוד יתרת החוב לפירעון מיידי".

16. בתי המשפט דנו רבות בשאלה האם סעיף 77 לחוק העונשין הינו הוראת חוק שטיבה עונשי או אזרחי. בית המשפט העליון אימץ את הגישה לפיה הליך הפיצוי למתלונן לפי סעיף 77 לחוק העונשין הינו הליך בעל מאפיינים אזרחיים בעיקרו, ואולם עניין לנו בהוראת חוק מורכבת, המשלבת מאפיינים

אזרחיים יחד עם מאפיינים עונשיים, תכליות אזרחיות יחד עם תכליות מן התחום הפלילי.

17. בע"פ 6452/09 **עלי נ' מדינת ישראל** (22.7.10) קבע בית-המשפט העליון (כב' השופט י' דנציגר) את הדברים הבאים:

"...כבר נקבע כי הפיצוי שנפסק מכוח סעיף 77 לחוק העונשין אינו בבחינת עונש נוסף המוטל על הנאשם בגין ביצוע העבירה, אלא בבחינת פיצוי לנפגע העבירה... הפיצוי האמור הינו בעל רכיב אזרחי דומיננטי אך הוא מושפע מסביבתו הפלילית ומהנורמות המאפיינות אותה, ולפיכך הוא בעל מספר תכליות שונות, ביניהן: מתן סעד מידי לנפגע העבירה, מבלי שייאלץ להמתין לסיום ההליכים האזרחיים בעניינו ולעיתים אף יחסך ממנו, אם יסתפק בסכום הפיצוי, המפגש המחודש עם העברין שפגע בו במסגרת הליכים אזרחיים; הכרה חברתית בסבלו של הנפגע; העלאת מעמדו של קורבן העבירה בהליך הפלילי, כחלק מהמגמה לשלבו בהליך הפלילי ולהכיר בזכויותיו במסגרת הליך זה ואף יסוד של היטהרות לעברין עצמו, שחיובו בפיצוי לטובת הנפגע עשוי לתרום לשיקומו... בהליך הפלילי נמנע בית המשפט מהחלת הכללים הנהוגים בהליך האזרחי לעניין הוכחתו של נזק והדבר נתון לשיקול דעתה של הערכאה הדיונית".

18. כך גם נקבע על-ידי כב' הנשיאה ד' ביניש בע"פ 9727/05 **פלוני נ' מדינת ישראל**, פ"ד סב(2) 802 (2007) (פסקה 13):

"על כן, מתבקשת המסקנה כי עניין לנו בהוראת חוק מורכבת, המשלבת מאפיינים אזרחיים יחד עם מאפיינים עונשיים, תכליות אזרחיות יחד עם תכליות מן התחום הפלילי. מורכבות זו אינה מאפשרת לקבוע באופן חד ומוחלט כי מדובר בהוראה "אזרחית" מובהקת, המעוגנת כולה בדין האזרחי, וכי הכללים החלים עליה נגזרים מתחום דיני הנזיקין בלבד. הרכיב האזרחי הוא ללא ספק הרכיב הדומיננטי באופיים של הפיצויים לטובת נפגע עבירה, אך אין להתעלם מכך שבאופן טבעי, הפיצוי הקבוע בסעיף 77 לחוק מושפע גם מסביבתו הפלילית, ודבקות בו נורמות ותכליות מן התחום הפלילי (ראו פרשת אסף, בעמ' 465). כך, למשל, יש בחיובו של הנאשם בפיצוי הנפגע יסוד של היטהרות לנאשם העשוי לתרום לשיקומו, וכן יש בכך משום שילוב נפגע העבירה כמשתתף בהליך הפלילי, מתוך ראייה כי הטבת נזקו הינה חלק חשוב בתהליך הענישה ובהפנמת נורמות ההתנהגות הראויות".

עוד נקבע בעניין פלוני לעיל (פסקה 21) כי הפיצוי בהליך הפלילי אינו מחייב הליך של הוכחת נזק, כדלקמן:

"הפיצוי לפי סעיף 77 לחוק הינו פיצוי המותאם להליך הפלילי שבמסגרתו הוא ניתן; מדובר בפיצוי שאינו מחייב הליך של הוכחת נזק, ואשר נפסק בהתאם להתרשמותו והערכתו של בית המשפט, בדרך כלל על-פי נתונים המובאים בפניו שלא על דרך ההוכחה המקובלת בהליך האזרחי".

וראו גם לעניין זה ראו תפ"ח 39888-08-13 **מדינת ישראל נ' דמירהאן** (6.3.15) שם נקבע כי בפסיקת פיצוי לקורבן העבירה במסגרת ההליך הפלילי, אין צורך בהוכחת נזק.

19. לפיכך, יש מקום לפסוק פיצוי למתלוננים לפי סעיף 77 גם ללא שהוכח נזק ממשי, וזאת תוך שימת דגש על הפן הפלילי של הפיצוי. במקום שלא הוכח נזק ממשי, תכליתו של הפיצוי הינה הכרה חברתית בסבלו של הנפגע, העלאת מעמדו של נפגע העבירה בהליך הפלילי כחלק מהמגמה לשלבו בהליך הפלילי ולהכיר בזכויותיו, ואף יסוד של היטהרות ושיקום לנאשם עצמו, כאשר הטבת נזקו של הקורבן מהווה חלק חשוב בתהליך הענישה. במקרה דנן, באופן ספציפי, תכליתו של הפיצוי, הינה אף לפצות את המתלוננים בגין הפגיעה באוטונומיה שלהם, עקב הטיפול אשר ניתן להם על-ידי מי שלא הוסמך

לכך.

עם זאת, לעניין שיעור הפיצוי, כל אימת שלא הוכח נזק ממשי, הרי ששיעור הפיצוי צריך להיות מתון, מתוך התחשבות בכך שהפיצוי מגלם את הערכים האמורים לעיל בלבד, ואין בו משום הטבת נזק קונקרטי.

20. באשר לשאלה **האם ניתן לפסוק פיצוי במסגרת ההליך הפלילי לאחר שכבר שולם פיצוי במישור האזרחי**, כאמור לעיל, סבורני כיהתשובה לשאלה זו היא שלילית.

21. ככלל, אין מקום לפסוק כפל פיצוי בהליך הפלילי ובהליך האזרחי. במקרים שבהם ההליך הפלילי מקדים בזמן את ההליך האזרחי, אז על-פי רוב בהליך האזרחי בית המשפט מנכה מסכום הפיצוי את הסכום ששולם בעקבות ההליך הפלילי, וזאת כדי להימנע מכפל פיצוי. בסופו של יום, הפיצויים בהליך הפלילי הם מעין פיצוי מוקדם בלא הוכחת הנזק על חשבון הפיצויים שיבואו בהליך האזרחי (ראו רע"פ 2976/01 **אסף נ' מדינת ישראל** (5.2.02); ת"א (י-ם) 1751/96 **גרוס נ' פז-גז** (26.5.02); ת"פ (י-ם) 3034/91 **מ"י נ' פז-גז** (30.4.96); ת"א (י-ם) 1421/99 **שמחה נ' פז-גז** (21.5.01); ת"פ (נצרת) 316/99 **מדינת ישראל נ' זהבי** (20.6.00)).

22. הנחת היסוד של פיצוי נפגע העבירה לפי סעיף 77 לחוק העונשין הינה מתן אפשרות לנפגע העבירה לקבל פיצוי במסגרת ההליך הפלילי, מבלי שייאלץ לטרוח בהגשתה של תביעה אזרחית. לכן, במקרים שבהם ההליך האזרחי הקדים בזמן את ההליך הפלילי, ושולם סכום הפיצוי האזרחי במלואו, אין עוד הצדקה להורות על פיצוי נוסף בהליך הפלילי (ראו ת"פ (חי') 2561/07 **מדינת ישראל נ' אבו רוקון** (19.9.09)). אכן, קיימים מקרים שבהם נפסק פיצוי בהליך אזרחי, אשר טרם שולם, ואז יש הצדקה לפסיקת פיצויים בהליך הפלילי, באופן חופף לפיצוי שנפסק בהליך האזרחי, באופן אשר יקל על נפגעי העבירה את הליך הגבייה, ובלבד שלא תהיה גבייה כפולה ומצטברת (ראו תפ"ח (מח' מרכז-לוד) 34352-06-10 **מדינת ישראל נ' חבני** (14.1.14)). ואולם, במקרה שבו הפיצוי בהליך האזרחי שולם זה מכבר, אין עוד הצדקה לפסיקת פיצוי נוסף בהליך הפלילי. הוא הדין במקרה שבו הנאשם ונפגע העבירה הגיעו ביניהם להסדר פשרה מחוץ לכותלי בית-המשפט, ושולם פיצוי, תוך שהנפגע מאשר כי אין לו תביעות נוספות נגד הנאשם.

23. במקרה דנן, לחלק מן המתלוננים (אישומים 1, 4-5), כבר שולמו הפיצויים בהליכים האזרחיים עובר לגזירת הדין בהליך הפלילי, וחלק מן המתלוננים הגיעו להסכמות מחוץ לכותלי בית-המשפט עם הנאשם וחתמו על מסמכים בדבר העדר תביעות נוספות כלפי הנאשם (אישומים 17 ו-19). סבורני כי בנסיבות אלה, פסיקת פיצוי נוסף לפי סעיף 77 לחוק העונשין תהווה כפל פיצוי. משדן בית משפט בהליך אזרחי בנזקים שנגרמו למתלוננים ופסק להם פיצויים, או שהצדדים הגיעו להסדר פשרה מחוץ לכותלי בית-המשפט, וסכום הפיצויים שולם במלואו, חזקה כי המתלוננים פוצו על מכלול הנזקים שנגרמו להם, ממוניים ושאנים ממוניים, ואין מקום לפיצוי כפול.

24. בכל הנוגע למתלוננת באישום השני, אשר הגישה אף הצהרת נפגע, והעידה בבית-המשפט כי נגרם לה נזק שהינו גבוה באופן משמעותי מזה שהוסכם במסגרת האזרחית, סבורני כי לא ניתן לקבל את טענתה במסגרת הליך זה. המתלוננת פתחה בהליך אזרחי נגד הנאשם בבית-משפט לתביעות קטנות, ובסופו של דבר הגיעה עמו להסכם פשרה, ולבקשתה התביעה נמחקה. המתלוננת חתמה על מסמך אשר מצייין כי קיבלה מהנאשם סך של 30,000 ₪, ואין לה שום תביעות או טענות נוספות נגדו. בנסיבות אלה, אין ביכולתי בהליך שבפניי, לקבל את טענותיה ולפסוק לה פיצוי מעבר לכך.

25. לפיכך, אני מכבד את הסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים. באשר לרכיב הפיצויים אני קובע כי המתלוננים אשר לא פוצו במסגרת הליך אזרחי יפוצו במסגרת גזר דין זה בלא צורך בהוכחת נזק קונקרטי, ואילו המתלוננים אשר כבר פוצו במסגרת הליכים אזרחיים לא יפוצו במסגרת הליך זה. באשר למתלוננת באישום מספר 21, אשר התביעה האזרחית בעניינה טרם הסתיימה, סבורני כי יש לפסוק בעניינה פיצויי זהה למתלוננים האחרים, ואין הצדקה לפסוק פיצוי גבוה יותר, כאשר את יתרת סכום הפיצוי תוכל לקבל בהליך האזרחי.

סוף דבר

26. **אשר על-כן, הנני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:**

- א. **5 חודשי מאסר בפועל אשר ירוצו בעבודות שירות.** עבודות השירות תבוצענה בהתאם להמלצת הממונה. תחילת עבודות השירות ביום 1.3.17.
- ב. 6 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שלוש שנים מהיום על עבירה שבה הורשע.
- ג. **פיצוי בסך 37,500 ₪**, אשר יחולק שווה בשווה בין המתלוננים באישום מספר 3, וכן באישום 6 עד 16, 18, ו- 20-21 (סה"כ **2,500 ₪ לכל מתלונן**). הפיצוי יופקד במזכירות בית המשפט בשלושה חלקים שווים, בתאריכים 1.6.17, 1.9.17 ו-1.11.17, ומחציתו ויועבר למתלוננים על פי פרטים שתמסור המאשימה.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק גזר דין לממונה על עבודות השירות.

זכות ערעור לבית-המשפט המחוזי תוך 45 ימים.

ניתן היום, י"ד טבת תשע"ז, 12 ינואר 2017, בנוכחות הצדדים.